

Rikoksen tekijän myötävaikutus rikoksen selvittämisessä ja sen vaikutus tuomioon törkeissä huumausainerikoksissa

Matias Hänninen

5/2022

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Matias Hänninen

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Sanna Luoma

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö käsittelee rikoksen tekijän edesauttamisen vaikutusta törkeiden huumausainerikoksen esitutkinnassa. Työn tavoitteena on tarkastella rikoksen tekijän myötävaikutusta esitutinnan selvittämisessä ja etenkin rikoslain 6 luvun 6 § 3 momentin lieventämisperusteen soveltamista tuomioistuimessa. Rikoslain 6 luvun 6 § 3 momentin mukaisesti lieventämisperusteena voi toimia tekijän pyrkimys estää tai poistaa rikoksensa vaikutuksia taikka edistää rikoksensa selvittämistä. Tässä työssä eritellään erityisesti rikoksen tekijän tunnustusta osana lieventämisperusteen soveltamista.

Opinnäytetyö on toteutettu lainopillisin metodein. Työssä on siis tarkasteltu olemassa olevaa lainsäädäntöä ja arvioitu sen käytännön vaikutuksia työssä esiteltävien korkeimman oikeuden päätöksien kautta. Työssä tarkastellaan myös aikaisempia tutkimuksia rikoslain 6 luvun 6 § 3 momentin lieventämisperusteen soveltamiseen liittyen. Työssä tutkimuskohteena käytetyt korkeimman oikeuden päätökset sisältävät tuomioita liittyen törkeisiin huumausainerikoksiin, jonka vuoksi työssä tuodaan esille huumausainerikollisuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja teoriaa.

Opinnäytetyön tuloksissa esitellään korkeimman oikeuden päätöksissä esiintyviä näkökulmia lieventämisperusteen soveltamisesta tekijälle määrättävässä tuomiossa. Korkeimman oikeuden päätöksistä käy ilmi, että tunnustuksen tapahtuessa on useimmiten sovellettu lieventämisperustetta. Tunnustus myötävaikuttamisen muotona voidaan jakaa alalajeihin ja huumausainerikollisuudessa voidaan havaita tunnustuksissa tietynlaisia erityispiirteitä. Tunnustus voi liittyä törkeiden huumausainerikosten yhteydessä muun muassa oman osallisuuden selvittämiseen, tekijäkumppaneiden osallisuuden selvittämiseen, teknisten laitteiden salauksien avaamiseen tai huumausainekätköjen paljastamiseen. Työ vahvistaa aikaisempien tutkimuksien teoriaa siitä, että tunnustuksen ajoitus on merkittävässä osassa lieventämisperusteen soveltamisen prosessiekonomisessa arvioinnissa.

Sivumäärä: 30

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Toukokuu 2023

Avainsanat: Lieventämisperuste, tunnustus, törkeä huumausainerikos

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 TUTKIMUS.....	2
2.1 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen perustelu	2
2.2 Tutkimusmenetelmä	3
2.3 Keskeiset käsitteet.....	4
3 HUUMAUSAINERIKOKSISTA.....	6
3.1 Huumausainerikollisuus	6
3.2 Huumausainerikosten lainsäädäntö	7
3.2.1 Huumausainerikos	8
3.2.2 Törkeä huumausainerikos.....	8
4 RIKOSLAIN LIEVENTÄMISPERUSTEET.....	9
4.1 Rangaistuksen määräämisestä ja mittaamisesta	10
4.2 Rangaistuksen määräämisestä huumausainerikoksissa	11
4.3 Lieventämisperusteista	12
4.3.1 Rikoksen tekijän myötävaikutus	13
5 OIKEUSKÄYTÄNTÖ TÖRKEISSÄ HUUMAUSAINERIKOKSISSA.....	14
5.1 Tapaus KKO: 1998:162: Amfetamiinin salakuljetusta laivalla.....	14
5.2 Tapaus KKO: 2005:30: Amfetamiinin kätkeminen	15
5.3 Tapaus KKO: 2005:56: Ekstaasin ja amfetamiinin hallussapito ja myynti.....	16
5.4 Tapaus KKO: 2015:69: Marihuanan hankinta ja myynti.....	17
5.5 Tapaus KKO: 2018:45: Huumausaineen kätkeminen ja palauttaminen laajassa rikoskokonaisuudessa	19
5.6 Tapaus KKO: 2020:87: Huumausaineiden postitilaus Tor-verkon kautta.....	20
5.7 Tapaus KKO: 2022:11: Sipulikanavan ylläpitäjä.....	22
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	23
6.1 Oikeustapausten analyysi.....	23
6.2 Pohdinta	25
6.3 Yhteenveto	26
6.4 Tulosten arviointi, luotettavuus ja jatkotutkimuskohteet.....	27

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan lainopillisin metodein rikoksen tekijän esitutinnan aikaisen myötävaikuttamisen merkitystä törkeitä huumausainerikoksia koskevissa oikeustapauksissa. Myötävaikuttamisen osalta opinnäytetyössä käsitellään etenkin rikoksen tekijän tunnustusta sekä sitä, mitä tunnustuksen muotoja tai erityispiirteitä voi olla havaittavissa huumausainerikollisuuden yhteydessä. Toinen keskeinen kysymys muodostuu rangaistuksen mittaamisen ympärille, sillä lieventämisperusteen soveltaminen tuomioistuimessa voi johtaa rangaistuksen määrän lievennyksiin. Opinnäytetyön tarkoituksena onkin lisätä tietoisuutta siitä, miten rikoksesta epäillyn myötävaikutus esitutinnan aikana voi vaikuttaa rikoksesta langetettavan tuomion määrään törkeiden huumausainerikosten yhteydessä. Samalla opinnäytetyö kartoittaa yleisesti huumausainerikosten ja lieventämisperusteiden käsitteitä, lainsäädäntöä sekä näihin liittyviä eettisiä ja prosessiekonomisia seikkoja niin esitutinnan kuin tuomioistuin­käsitte­lyn kannalta.

Huumausainerikokset valikoituivat työhön etenkin niiden aiheuttamien lieveilmiöiden, huumausaineiden kaupan muuntumisen sekä huumausainerikosten prosessuaalisten haasteiden vuoksi. Huumausaineiden käyttö on lisääntynyt Suomessa koko 2000-luvun ajan, ja huumausaineiden käytön yleistymisen on näkynyt monina lieveilmiöinä, kuten huumekuolemina ja huumerikosten lisääntymisenä. (Rönkä & Markkula 2020, 4). Huumausainerikosten esitutkinnassa sekä oikeuskäsittelyssä esiintyy haasteita, joita luovat huumausainerikollisuuden muuttuminen nykyaikaisessa kansainvälisessä ja teknologisessä ympäristössä. Huumausaineiden kauppa on kansainvälistynyt ja kaupankäynti koostuu erilaisista välittäjä­tasoisista, joita ohjaavat yhä enenevässä määrin järjestäytyneet rikollisryhmät. (KRP 2020a, viitattu teoksessa Rönkä & Markkula 2020, 102, 125.) Huumausainerikokset ovat lisääntyneet etenkin internetin salattujen kauppapaikojen yleistymisen myötä. Internetin ja huumausaine­kaupan kansainvälistyminen ovat mahdollistaneet aiempaa tehokkaamman myynnin ja levityksen. (Rönkä, Brumer-Korvenkontio, Gunnar, Hakkarainen, Kailanto, Karjalainen, Kriikku, Kuussaari & Partanen 2020, 7.) Huumausaine­kaupan muuntuminen vaikuttaa myös olennaisesti sen oikeuskäytäntöön. Edellä mainittu verkkokauppapaikkojen lisääntyminen on johtanut siihen, että esimerkiksi postimyynnissä tapahtuneet huumausainerikokset nähdään Suomen oikeuskäytännössä jo massajuttuina. (Helminen 2018, 61.)

Opinnäytetyön johdantokappaleen jälkeen esitellään opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimusmenetelmä. Opinnäytetyön tarkoitus määritellään asettamalla tutkimuskysymys, jonka kautta pyritään löytämään vastauksia kysymykseen siitä, miten lieventämisperusteiden soveltaminen törkeiden huumausainerikosten oikeuskäsittelyssä käytännössä toteutuu. Tutkimusmenetelmät-osiossa kuvataan opinnäytetyön metodinen toteutustapa.

Kolmannessa ja neljännessä kappaleessa listataan määritelmät opinnäytetyön viitekehysten kannalta keskeisistä käsitteistä. Huumausainerikollisuudesta esitellään peruskäsitteet sekä huumausainerikoksiin liittyvä kansainvälinen ja kansallinen lainsäädäntö. Tämän jälkeen käsitellään lieventämisperusteen oikeudellinen määritelmä. Tässä yhteydessä tarkastellaan etenkin rikoslain 6 luvun 6 § 3 momentin lieventämisperustetta, joka käsittää rikoksen tekijän pyrkimyksen poistaa rikoksensa vaikutuksia sekä edistää rikoksensa selvittämistä. Viidennessä kappaleessa käsitellään oikeuden päätöksien kautta lieventämisperusteiden soveltamisesta törkeissä huumausainerikoksissa. Kuudennessa kappaleessa esitellään tutkimuksen johtopäätökset, tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimuskohteet.

2 TUTKIMUS

2.1 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen perustelu

Opinnäytetyön viitekehys muodostuu yhdestä päätutkimuskysymyksestä (1) ja yhdestä alatutkimuskysymyksestä (2).

- 1) ***Miten rikoksen tekijän myötävaikutus on vaikuttanut tuomioistuimessa määrättyihin tuomioihin törkeiden huumausainerikosten kohdalla?***
- 2) ***Kuinka merkittävästi rangaistuksia on lievennetty törkeiden huumausainerikosten kohdalla?***

Päätutkimuskysymys pyrkii erittelemään rikoksen tekijän esitutinnan aikaisia tutkinnan myötävaikuttamisen muotoja törkeiden huumausainerikosten yhteydessä. Tämän tutkimuskysymyksen kautta pyritään saamaan vastaus siihen, miten tuomioistuimen päätöksissä on arvioitu rikoksen tekijän esitutinnan aikaista tutkinnan edesauttamista ja lieventämisperusteen soveltamista.

Alatutkimuskysymyksen kautta pyritään luomaan tarkempaa kuvaa siitä, kuinka merkittävästi tuomioita on lieventämisperusteen soveltamisen kautta lievennetty. Tässä yhteydessä arvioidaan myös sitä, miten tuomioistuimessa on perusteltu tekijän myötävaikuttamisen eri muotojen vaikutusta lieventämisen määrään.

Rikoslain 6 luvun 6 §:n mukaan tuomioistuimella on harkinnanvara määrätä alennettu rangaistus. Harkinnanvaraisuuden vuoksi on tärkeää tämän tutkimuksen puitteissa tutkia toteutuneita rangaistuksia ja niihin vaikuttaneita seikkoja. Opinnäytetyö pyrkii antamaan käsityksen siitä, minkälaisia lievennyksiä tuomioistuin voi asettaa törkeän huumausainerikoksen kontekstissa. Opinnäytetyö keskittyy erityisesti esitutinnan aikaisiin toimiin esitutkintaviranomaisen ja epäillyn välillä, jotka voivat myöhemmin oikeudessa toimia tuomiota lieventävinä asianhaaroina. Opinnäytetyössä käsitellään siis pääosin rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 momentin kautta sovellettavia lieventämisperusteita.

Edellä mainittua lieventämisperusteen momenttia tutkitaan tässä opinnäytetyössä törkeiden huumausainerikosten yhteydessä. Työssä käydään läpi lieventämisperusteiden lainsäädäntöä, käsitteitä, oikeustapauksia ja niistä tehtäviä johtopäätöksiä. Jo esitutkinnan alkuvaiheessa tulisi tiedostaa lieventämisperusteiden olemassaolo rikosprosessin kannalta. Opinnäytetyö pyrkii tarjoamaan selkeämpää käsitystä siitä, mitä lieventämisperusteiden muotoja on olemassa ja siten selvittää esimerkiksi rikosten tekijän mahdollista motivaatiota edesauttaa esitutkintaa. Opinnäytetyö luo teoreettisen osuuden kautta pohjatietämystä yleisesti myös huumausainerikollisuuden lainkohdista sekä huumausainerikoksista langetettavista rangaistuksista.

2.2 Tutkimusmenetelmä

Laadullinen tutkimus menetelmänä tähtää kuvaamaan jotakin ilmiötä ja tuomaan siitä lisää ymmärrystä. Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään esimerkiksi yhteisöllisyyden, asiantuntijuuden kehittymisen sekä osaamisen- ja kokemusten tutkimiseen. (Vilkkä 2021, 20–21). Määrällinen tutkimus taas on numeerinen analyysi, jonka kautta pyritään mittaamalla saamaan numeerisia tuloksia. Määrällisen tutkimuksen keskiössä on syy-seuraussuhteiden ilmentyminen numeroiden kautta. Määrällisen tutkimuksen kautta pyritään selittämään muun muassa kokemuksia, käsityksiä ja sitä, miten jakautuvat ihmisten keskuudessa. (Vilkkä 2021, 30–31.) Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmä kuuluu laadullisen tutkimuksen kenttään, sillä sen tavoitteena on kuvata tiettyä ilmiötä ja se toteutetaan laadullisten tutkimusmenetelmien ohjenuorien mukaisesti.

Tarkemmin kuvailtuna tässä opinnäytetyössä tutkitaan voimassa olevaa oikeutta. Kyseessä on siis lainopillinen eli oikeusdogmaattinen tutkimus, joka korostaa lakipykäliden ja muiden oikeuslähteiden merkitystä selventämällä oikeusnormien sisältöä ja käytäntöjä. Lainoppi voidaan edelleen jakaa normikannanottoihin ja tulkintakannanottoihin. Normikannanoton kautta pyritään vastamaan siihen, mitkä oikeusnormit kuuluvat voimassa olevaan oikeuteen. Tulkintakannanottojen kautta pyritään vastaamaan tarkemmin voimassa olevan lain sisällöstä. Tulkintaa voidaan kutsua käytännölliseksi lainopiksi, johon kuuluu oikeusperiaatteiden punninta ja tasapainottaminen. (Hirvonen 2011, 22–25)

Oikeustieteelle ominaista on metodinen avoimuus. Oikeuden tutkimuksessa ei ole yleispätevää metodia, joka tuottaisi oikeat vastaukset. Oikeustieteen voidaan katsoa olevan deskriptiivistä tiedettä ja kuuluvan yhteiskuntatieteisiin, jossa metodit ovat vaikeammin hahmotettavissa. Tällöin kuvaileva kvalitatiivisten menetelmien käyttö on perusteltua. (Hirvonen 2011, 7–8.) Vaikka kyseessä on lainopillinen tutkimus, voidaan siinä nähdä samoja piirteitä kirjallisuuskatsauksen menetelmiin. Kirjallisuuskatsauksen yksi monesta päätarkoituksesta on rakentaa kokonaiskuvaa asiakokonaisuudesta (Baumeister, R. F., & Leary. M. R. 1997, 312.) Kokonaiskuvan rakentaminen lieventämisperusteiden soveltamisesta törkeiden huumausainerikosten tuomioissa onkin yksi tämän tutkimuksen päätavoitteista.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus sisältää lain sisältöä sellaisenaan, mutta siinä käsitellään myös aikaisemmin tehtyjen tutkimuksien tuloksia. Myöhemmin viidennessä kappaleessa käsitellään aineistoa, joka sisältää korkeimman oikeuden päätöksiä. Teoriaosuuden ja oikeuden päätösten yhdistämisellä pyritään luomaan tulkintakannanottoja siitä, mitä nämä oikeuskäytännöt ja tuomiot niihin liittyvän lain-säädännön kannalta sisältävät. Vaikka oikeuden päätökset sisältävätkin osittain standardoituneita käytänteitä, aineiston laatu on kuitenkin luonteeltaan sellaista, että se vaihtelee tapauskohtaisesti, jonka vuoksi kuvaileva tutkimus sopii tähän työhön hyvin.

Tämän työn aineistossa käsitellään korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä. Niiden avulla pyritään kuvaamaan tutkittavaa ilmiötä, jotta saataisiin parempaa ymmärrystä sekä lieventämisperusteiden soveltamisen perusteluista, että niiden vaikutuksista tuomioihin. Perustuslain 99 § 2 momentin mukaan korkeimman oikeuden ennakkopäätöksillä on lakia ohjaava ja yhtenäisyyttä parantava merkitys, mutta niillä ei ole oikeudellista sitovuutta yksittäisen rikoksen oikeuskäsittelyssä. Ennakkopäätökset voidaan jakaa deklatorisiin ja demonstratiivisiin päätöksiin. Deklatorinen oikeusohje kuvaa ennakkoratkaisua, joka on niin yleinen, että se on rinnastettavissa lain säännökseen. Demonstratiiviset ennakkoratkaisut puolestaan toimivat lähinnä esimerkkeinä ratkaisuharkinnassa, eivätkä ne ilmaise tiettyä oikeusohjetta. (Möller 1993, 194–195.) Tässä tutkimuksessa esiintyvät korkeimman oikeuden päätökset voidaan nähdä kuuluvan demonstratiivisiin ennakkopäätöksiin.

2.3 Keskeiset käsitteet

Kohtuullistamisperuste

Rikoslain 6 luvun § 7 pykälän mukaan rangaistusta lieventävänä seikkana on otettava huomioon kohtuullistamisperusteena tekijälle rikoksesta johtunut tai hänelle tuomiosta aiheutuva muu seuraus, tekijän korkea ikä, heikko terveydentila tai muut henkilökohtaiset olot sekä rikoksen tekemisestä kulunut huomattaen pitkä aika, jos vakiintuneen käytännön mukainen rangaistus johtaisi näistä syistä kohtuuttomaan tai poikkeuksellisen haitalliseen lopputulokseen.

Koventamisperuste

Rangaistusta voidaan tuomioistuimen arvioinnissa koventamisperusteiden mukaisesti lisätä. Rikoslain luvun 6 § 5 mukaan koventamisperusteita ovat rikollisen toiminnan suunnitelmallisuus, rikoksen tekeminen osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa ja rikoksen tekeminen palkkiota vastaan, tekijän aikaisempi rikollisuus, jos sen ja uuden rikoksen suhde rikosten samankaltaisuuden johdosta tai muuten osoittaa tekijässä ilmeistä piittaamattomuutta lain kiellosta ja käskyistä sekä rikoksen tekeminen rotuun, ihonväriin, syntyperään, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen,

sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen perustuvasta vaikuttimesta taikka niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta.

Lieventämisperuste

Lieventämisperusteiden lainsäädäntö määrittää rikoslain 6 luvun 6 §:ssa. Lieventämisperusteet vaikuttavat syytetyn eduksi ja nimensä mukaisesti tarkoittavat sitä, että lopullista tuomiota voidaan lieventää, jos lieventämisperusteen soveltamisen edellytykset ovat lainmukaisesti täyttyneet. (Kaskenmäki 2005, 339) Lieventämisperusteiden tarkoituksena on rangaistuksen selvittäminen, mutta niiden myös toivotaan rohkaisemaan tekijää selvittämään rikostaan ja siten luomaan prosessitaloudellisia säästöjä rikosprosessiin. (HE44/2002 vp, 198).

Prosessieconomisen säästö

Prosessieconomisen säästö tämän työn yhteydessä tarkoittaa tutkinnan, syyteharkinnan tai tuomioistuimen taloudellisia säästöjä, joita esimerkiksi tekijän myötävaikutus on luonut. Tekijän myötävaikutus voi laskea rikoksen selvittämiseen käytettäviä kustannuksia. (Linna 2019, 282.)

Rangaistusasteikko

Tuomioistuimessa rangaistus määrätään noudattaen rikoksittain säädettyä rangaistusasteikkoa. (Rikoslaki 6 § 2) Tunnuksimerkistökohtaista rangaistusasteikkoa käytetään mittaamisharkinnassa rikoslain 6 luvussa ilmaistujen perusteiden mukaisesti.

Rikoshyöty

Rikoshyöty tarkoittaa rikoksen tuottamaa taloudellista hyötyä rikoksen omistajalle. Rikoshyöty on selvitettävä esitutkinnassa ja se voidaan tuomita valtiolle menetettäväksi (RL 10:2). Rikoshyötyyn kuuluu omaisuus tai muut taloudellista arvoa omaavat asioita, joita rikoksella on saavutettu. Se käsittää myös rikoksen välittömästi tuottaman hyödyn myöhemmän uudelleensijoittamisen. (HE 4/2016.)

Tor-verkko

Tor-verkko eli pimeä verkko on täysin salattu verkko, jota on hankala murtaa. Tavanomaisesta verkosta se eroaa sillä, että tor-verkossa on täysi salaus ja anonymiteetti. Sen käyttöä ei voida siis jäljittää IP-osoitteen avulla. (Aked, Bolan & Brand 2013, 15).

Tunnustus

Tunnustus määritellään vakiintuneesti asianosaisen selitykseksi siitä, että vastapuolen väite jostain selityksen antajalle epäedullisesta seikasta on tosi. Tunnustus on yksi perusteista, joka voi johtaa lieventämisperusteen soveltamiseen tuomion määräämisessä. Se on vuodesta 1976 lähtien ollut rikoslain rangaistuksen mittaamista koskevan rikoslain 6 luvun lieventämisperusteena. (HE 58/2013 vp, viitattu teoksessa Myllymäki 2019, 19)

Törkeä huumausainerikos

Huumausainerikoksista säädetään rikoslain 50 luvussa. Rikoslain 50 luvussa huumausainerikokset on jaoteltu vakavuutensa mukaan kolmeen eri tekomuotoon. Törkeä huumausainerikos on näistä vakavin rikoksen muoto ja sen enimmäisrangaistus on varsin korkea. Huumausainerikos on törkeä, jos joku määritellyistä ankaroittamisperusteista on käsillä ja tekoa voidaan myös kokonaisuutena arvostellen pitää törkeänä. (Kainulainen 2007, 6). Törkeän huumausainerikoksen tunnusmerkit ja ankaroittamisperusteet käsitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

3 HUUMAUSAINERIKOKSISTA

3.1 Huumausainerikollisuus

Huumausainerikollisuus on ollut Suomessa viimeiset vuodet kasvussa. Huumausainerikosten lukumäärän kasvaminen on jatkunut vuoteen 2019 mennessä kuusi vuotta peräkkäin. Vuonna 2019 tilastoituja huumausainerikoksia oli Suomessa 31969 kpl ja törkeitä huumausainerikoksia 1545 kpl. Kasvua selittää osaltaan myös TOR-verkossa toimineen Silkkitie-tapauksen tutkinta vuonna 2019. (KRP 2020a, viitattu teoksessa Rönkä & Markkula 2020, 97.)

Huumausainerikollisuus on Suomessa nähty olevan maailman mittakaavassa pienimuotoista, mutta myös Suomessa huumausaineisiin liittyvä rikollisuus on organisoitunut tiiviimmäksi. Suomessa suuremmat huumausainerikosjutut ovat suurelta osin lähtöisin järjestäytyneiden rikollisryhmien toimista. Näillä rikollisryhmillä on usein yhteistyösuhteita ulkomaille. Kansainvälistyminen on leimannut huumausainerikosten nykyaikaista kauppaa ja usein myös Suomessa selvitettäviin huumausainerikosiin tarvitaan tulkkia. Suuremmat huumausaine-erät salakuljetetaan Suomeen Euroopasta ja näiden maahan-tuontierien koko onkin viime vuosina kasvanut. (KRP 2020a, viitattu teoksessa Rönkä & Markkula 2020, 102–103.)

Huumausaineen kauppa koostuu erilaisista tasoista. Näillä tasoilla on eri välikäsiä, joita rikollisryhmien päätekijät käyttävät yhteydenpidossa ja huumausaineiden välittämisessä. On ylemmän tason maahan-

tuojia, keskitason välittäjiä ja alemman tason myyjiä. (Perälä 2011.) Näillä eri tasoilla huumausainekauppaa käydään nykyään suurelta osin verkon kautta. Huumausainekaupan yhteydessä internetin salatut pikaviestisovellukset ovat yleistyneen kaupankäynnin työkaluna. Kauppaa käydään esimerkiksi pimeissä Tor-verkoissa. (KRP 2020a, viitattu teoksessa Rönkä & Markkula 2020, 97.)

Suomessa huumausainerikosten yhteydessä esiintyy yleisimmin erityisesti kannabista, amfetamiinia, ekstaasia ja erilaisia synteettisiä tuotteita. Kannabiksen kotikasvatus on Suomessa pienimuotoista, ja kotikasvattamoiden huumausainemäärät ovat pieniä, mutta myös kannabiksen kasvatuksessa on havaittavissa yhä enemmän ammattimaisuuden piirteitä. (KRP 2020a, viitattu teoksessa Rönkä & Markkula 2020, 26, 125.)

3.2 Huumausainerikosten lainsäädäntö

Pohjana huumausainerikosten kansalliselle lainsäädännölle on YK:n yleissopimus 44/1994, joka nähdään pohjautuvan Wienin yleissopimukseen 1988. YK:n yleissopimus velvoittaa sopimuspuoliaan toimimaan huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden kauppaa vastaan. Näihin toimiin liittyy olennaisesti sopimuspuolten lainsäädännölliset ja hallinnolliset sääntelyt, jotka määrittävät kansallista oikeuskäytäntöä. Suomi hyväksyi tämän sopimuksen vuonna 1994.

Nämä sopimukset lyhyesti kuvattuna kieltävät huumausaineiden tuotannon muihin kuin hoidollisiin tarkoituksiin, mutta antavat jäsenmaillensa vapaat kädet säännellä sitä kansallisesti lainsäädännöllään. EU:n sisällä on pyritty lähentämään kansallisia huumausainerikosten tunnusmerkistöjä ja rangaistuskäytäntöjä. Tästä hyvänä askeleena voidaan nähdä EU:n puitepäättös vähimmäissääntöjen soveltamisesta huumausainerikoksissa. (Helminen 2018, 63.)

Huumausainerikosten lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä on erityispiirteitä, jotka on hyvä ottaa huomioon. Teon rangaistuksen mittaamislähtökohtana pidetään yleisesti sitä, mikä aine on kyseessä ja kuinka paljon sitä on määrältään rikoksen yhteydessä. (Helminen 2018, 68). Helminen (2018, 65–66) on myös todennut aiempien oikeuden päätöksien kautta, että huumausaineiden tunnusmerkistöt antavat sellaiset lähtökohdat, että esimerkiksi tekijäkumppanuus katsotaan toteutuneeksi hyvinkin vähäisellä osallistumisella itse rikokseen. Myös huumausaineen valmistamisen epäonnistuminen katsotaan hyvin usein rikokseksi. Rajanveto toiminnan passiivisuuden ja tietoisien toiminnan välillä on kuitenkin usein mutkikasta. Huumausainerikoksia varten tehdyt rangaistustaulukot ovat ongelmallisia, koska muuntohuumeet muokkaavat yhä enenevässä määrin huumausaineiden määrää ja laatua. Aineellisesti pienikin määrä tiettyä huumausainetta voi siis olla hyvin vahvaa ja tarjota useita käyttökerroja.

3.2.1 Huumausainerikos

Rikoslain 50 luvun 1 §:ssä säädetään perusmuotoisesta huumausainerikoksesta;

Joka laittomasti

- 1) valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta taikka viljelee tai yrittää viljellä koka pensasta, katkasvia (*Catha edulis*) tai *Psilocybe*-sieniä,
- 2) viljelee tai yrittää viljellä oopiumiunikkoja, hampua tai meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena taikka käytettäväksi huumausaineen valmistuksessa tai tuotannossa,
- 3) tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa tai yrittää kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,
- 4) myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai
- 5) pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta, on tuomittava huumausainerikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Huumausaineen laitton valmistaminen tai valmistamisen yrittäminen on rangaistavaa. Myös tapauksissa, joissa kemiallinen valmistusprosessi epäonnistuisi, voidaan teko katsoa täytyneeksi. Viljelyyn liittyvät yleensä hampun, kokapensaan ja oopiumunikon viljelyt. Salakuljetusta on kaikki laitton maahantuonti, maastavienti ja kuljettaminen. Teko edellyttää tietoisuutta siitä, että kyseessä on huumausaine. Huumausaineen levittäminen käsittää sen myynnin, välittämisen ja luovuttamisen toiselle. Hallusapito tai hankkimisen yritys ei edellytä konkreettista hallintaa, vaan henkilön määräysvaltaa aineeseen esimerkiksi, kun aine on ollut noudettavissa. (HE 180/1992, 20.)

3.2.2 Törkeä huumausainerikos

Rikoslain 50 luvun 2 §:n mukaan törkeä huumausainerikos tulee kyseeseen seuraavien perusteiden vallitessa;

Jos huumausainerikoksessa

- 1) rikoksen kohteena on erittäin vaarallinen huumausaine tai suuri määrä huumausainetta,
- 2) tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä,
- 3) rikos tehdään osana 6 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun, huumausainerikoksen laajamittaiseen tekemiseen erityisesti järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa, (8.5.2015/564)
- 4) aiheutetaan usealle ihmiselle vakavaa hengen tai terveyden vaaraa, tai
- 5) levitetään huumausainetta alaikäisille tai muuten häikäilemättömällä tavalla

ja huumausainerikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä huumausainerikoksesta vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Rikoslain 50 luvun 2 §:ssa ei määritellä sitä, mikä on suuri määrä huumausainetta. Määrä vaihtelee aineittain ja myös aineen pitoisuudella on merkitystä. Huumausaineiden määrien arvioinnissa on käytetty kertakäyttöannosten määriä. (Uusitalo 2013, 19).

Erittäin vaarallinen huumausaine määritellään rikoslain 50 luvun 5 § 2 momentin kohdalla aineena, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisesta käytöstä johtuva vakava terveydellinen vaara tai voimakkaat vieroitusoireet. Hallituksen esityksessä (180/1992) nostettiin esille esimerkiksi heroini, amfetamiini, kokaiini, LSD, crack ja oopium. Heroiinin käytöllä nähtiin olevan vakava hengenvaara, koska sen yliannostukseen liittyy kuolemanvaara. LSD:n ja Crackin kohdalla taas jo yksikin käyttökerta voi aiheuttaa keskushermoston vaurioitumista ja siten lyhytaikaisesta käytöstä johtuvaa terveysvaaraa. Oopiumista valmistetut huumausaineet taas voidaan luokitella voimakkaita fyysisiä ja henkisiä vieroitusoireita aiheuttavina.

Taloudellisen hyödyn tavoittelemisen huumausaineiden kaupan ja välittämisen kautta on yhteydessä usein myös suuriin huumausainemääriin. Jos rikoksen tekijä toimii järjestäytyneessä ryhmässä rikoksen tekijänä, nähdään se perusteena törkeälle arvioinnille. Tässä kysymykseen ei tule pelkästään se, että toimii muiden ihmisten kanssa, vaan arvioidaan sitä, onko toiminta organisoitua ja suunnitelmallista. (HE 180/1992, 22.)

Törkeässä arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös siihen, onko toimilla aiheutettu *vakava hengen ja terveyden vaara* esimerkiksi välittämällä epäpuhdasta huumausainetta. (RL 50:5.2.).

Alaikäisille levittäminen tai muu häikäilemättömyys. Alaikäisille huumausaineiden levittäminen nähdään alaikäisten suojelun takia törkeänä tekemuotona kuten myös muu häikäilemätön toiminta. Esimerkiksi vaarallisen aineen levittäminen kokemattomalle käyttäjälle nähdään törkeänä, koska aine voi virheellisellä käytöllä johtaa vakavaan hengenvaaraan. (HE 180/1992, 23.) Teon täytyy myös yhden kvalifikaation perusteiden täytyessä muuten olla kokonaisuutena arvostellen törkeä, jotta se voidaan lukea törkeäksi rikokseksi (RL 50:5.2.).

4 RIKOSLAIN LIEVENTÄMISPERUSTEET

Esitutkintalain 1 luvun 2 §:n mukaan esitutkintaviranomaisella on velvollisuus selvittää epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu rikoshyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa määrättävää seuraamusta tarvittavat seikat. Lisäksi tulee selvittää mahdollisuudet rikoksella saa-

dun omaisuuden palauttamiseksi ja rikoksen myötä tuomittavan menettämisseuraamuksen ja vahingonkorvauksen täytäntöönpanemiseksi. Nämä esitutkinnassa selvitettyt kohdat vaikuttavat olennaisesti rikoksesta määrättävään tuomioon. Tässä kappaleessa esitellään lainsäädäntöä liittyen rangaistuksen määräämiseen ja lieventämisperusteiden soveltamiseen tuomioistuimessa.

4.1 Rangaistuksen määräämisestä ja mittaamisesta

Rikoslain 6 luvun 1 § mukaisesti yleisiä rikoksesta määrättyjä rangaistulajeja ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja ehdoton vankeus.

Rangaistus määrätään noudattaen rikoksesta säädettyä rangaistusasteikkoa (RL 6:2). Asteikot määräävät rikosnimikkeittäin rangaistuksen. Mittaamisen yleisperiaatteena on, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen (RL 6:4). Tähän otetaan huomioon rikoksen koventamisperusteet, lieventämisperusteet, kohtuullistamisperusteet, rangaistusasteikosta poikkeamiseen oikeuttavat perusteet sekä rangaistuskäytännön yhtenäisyys. Rangaistusasteikon myötä pyritään luomaan tasapuolinen ympäristö tuomioiden langettamiselle. Rangaistuksella tavoitellaan pohjimmiltaan rikoksen ehkäisyä. Maltillisilla lievennyksillä tai kovennuksilla ei ole kuitenkaan pystytty näyttämään tilastoitua merkitystä rikosten määrään. (Kaskenmäki 2005, 335.) Rangaistusasteikot ja taulukot antavat suuntaa teon vaarallisuudesta ja vahingollisuudesta ja täten luovat lähtökohdat rangaistuksen mittaamiselle. Rangaistuksen mittaaminen on yksi henkilön oikeusturvaan vaikuttavista tekijöistä. Se tuottaa ennakoitavuutta ja rangaistuskäytännön yhtenevää yhtenäisyyttä. (Helminen 2018, 73.)

Rangaistuksen määräämisessä otetaan huomioon suhteellisuusperiaate. Rikoslain 6 luvun 4 § pohjaa suhteellisuusperiaatteen rangaistuksen määräämiseen ja asettaa rajat rangaistuksen määrälle. Rangaistuksen on oltava oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen.

Rangaistuksen mittaamisessa olennainen periaate on myös yhdenvertaisuusperiaate. Yhdenvertaisuusperiaate kuvataan alun perin perustuslain 6 §:ssä, jonka mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Rikoslain 6 luvun 3 § 1 momentissa taas yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan rangaistusta määrättäessä on otettava huomioon rangaistuskäytännön yhtenäisyys sekä kaikki lain mukaan rangaistuksen määrään ja lajiin vaikuttavat perusteet. Samanlaisia tapauksia tulee siis kohdella samalla tavalla.

Oikeusistuimella on velvollisuus perustella tuomiot aina kuvaten, mihin näyttöön ne perustuvat. Rikosnimike ja sitä myötä tuomio kuvataan yleisten ja erityisten mittaamisperusteiden kautta. Mitä suurempi poikkeama rangaistusasteikosta, sitä laajempi tuomioistuimen perustelu vaaditaan. Toisaalta taas, jos

kyseessä on tunnustettu vähäinen teko, ei perusteluille tarvitse antaa niin paljoa painoarvoa (Kaskenmäki 2005, 348.)

Rikoslain 6 luvun 8a §:n mukaisesti rangaistuksessa noudatetaan lievennettyä rangaistusasteikkoa, jos tekijä on myötävaikuttanut rikoksensa selvittämiseen. Lain sanamuodossa puhutaan nimenomaisesti tunnustamisesta. Samassa yhteydessä todetaan, että tuomioissa on ilmoitettava myös, millaisen rangaistuksen tuomioistuimella olisi tuominnut ilman tunnustamisen kautta tapahtunutta myötävaikutusta.

Rikoksella on aina selvittämistäntressi ja siksi rangaistuksen määräämisessä voidaan ottaa huomioon se, onko tekijä edesauttanut rikoksen selvittämistä siten, että se on tuonut prosessiekonomisia säästöjä tutkintaan, syyteharkintaan tai tuomioistuimelle. Esimerkiksi rikoksen tunnustaminen laskee rikokseen selvittämiseen käytettäviä kustannuksia, joka nähdään etenkin nykyoikeustieteessä lieventävänä perusteena. (Linna 2019, 282.)

4.2 Rangaistuksen määräämisestä huumausainerikoksissa

Määrättäessä rangaistusta huumausainerikoksista, tulee arvioida, onko kyseinen teko ollut huumausaineiden käyttämisestä vai huumausaineiden levittämistä. Huumausaineiden levittäminen johtaa verrattain suurempiin rangaistuksiin kuin itse niiden käyttäminen. Rangaistusasteikko muodostuu myös huumausaineen määrästä ja laadusta. Laissa ei ole erikseen määritelty suuren huumausainemäärän taulukoita, vaan ne on jätetty oikeuskäytännössä ratkaistaviksi. Yksi keskeinen haaste on myös uudet huumausaineet eli niin sanotut muuntohuumeet, joiden laadun tarkastelu ei ole välttämättä niin yksiselitteistä. (Kainulainen 2007, 9, 11; Kainulainen 1999.)

Huumausainerikosten rangaistuskäytännöissä on hyvänä puolena se, että niihin liittyy usein asioita, jotka ovat määrällisesti mitattavissa. Hallituksen esitystä vuodelta 2006 on pidetty hyvänä apuvälineenä mittaamisharkinnassa, vaikka se onkin saanut osakseen myös kritiikkiä. (Savolainen 2022, 368.) Esityksessä on listattu yleisimpien huumausaineiden hallussapidon ohjemääriä rikosnimikkeittäin.

Huumausaineen pitoisuuteen rangaistuksen määräämisessä kiinnitetään huomiota etenkin silloin, kun pitoisuus poikkeaa tavanomaisesta. Tämä käy ilmi mm. seuraavista korkeimman oikeuden päätöksistä 2002:5 ja 2018:45. Korkein oikeus on huumausainerikoksia koskevissa päätöksissään viitannut vakiintuneeseen käytäntöön, jossa sovelletaan vaarallisuuden arvioimisessa käyttöannosten taulukkoa (Uusitalo 2013, 31).

Kainulainen (2007, 27–28) on todennut, että törkeistä huumausainerikoksista tuomitaan aina joko ehdotonta tai ehdollista vankeutta. Rangaistusasteikko vaihtelee vankeusrangaistuksena 1 vuoden ja 10 vuoden välillä, jossa huumausaineen määrällä on rangaistuksen pituuden kannalta ollut keskeinen

rooli. Lisäksi vankeusrangaistusta voidaan tehostaa oheissakolla tai yhdyskuntapalvelulla, jos nähdään, että vankeusrangaistus itsessään on riittämätön. Kainulaisen mukaan ehdottomien vankeusrangaistusten käyttäminen on kuitenkin huomattavasti yleisempää kuin ehdollisten. Lisäksi törkeistä huumausainerikoksista aneituista ehdottomista vankeusrangaistuksista valittaminen hovioikeuteen on hyvin yleistä ja moni tuomio myös muuttuu ainakin joltain osin korkeimmissa oikeusasteissa.

4.3 Lieventämisperusteista

Lieventämisperusteiden lainsäädäntö on ilmaistu Rikoslain 6 luvun 6 §:ssä. Jos rikokseen liittyy joku edellä mainitun lain mukainen peruste, voidaan lieventämisperusteen soveltamisen myötä rikoksesta määrättävää seuraamusta lieventää. Yksi lieventämisperusteiden tavoitteista on rangaistuksen selvittäminen. Lieventämisperusteiden toivotaan rohkaisevan tekijää selvittämään omaa rikostaan ja sen seurauksia. Tämän myötä tuleva mahdollinen rangaistuksen lievennys perustuu prosessitaloudellisiin säästöihin. (HE44/2002 vp, 198). Tätä pohjaa käytännölliset syyt ja rangaistuksen lievennys onkin hyvitys siitä säästöstä, jonka esitutkintaviranomainen ja tuomioistuinelaitos saavuttavat esimerkiksi tunnustamisen yhteydessä. (Linna 2019, 282). Rikoksen tutkinnalla on selvittämisintressi ja rikoksen tekijän myötävaikutus helpottaa rikoksen selvittämisprosessia huomattavasti. (HE 44/2002 vp, 198). Tässä yhteydessä mainittakoon, että rikoksesta epäillyllä on oikeus olla myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen (ETL 4:3).

Rangaistuksen lieventämisperusteita ovat rikoslain 6 luvun 6 §:n mukaan:

- 1) Rikoksen tekemiseen vaikuttanut huomattava painostus, uhka tai muu sen kaltainen seikka;
- 2) Rikokseen johtanut voimakas inhimillinen myötätunto taikka poikkeuksellinen ja äkkiarvaamaton houkutus, asianomistajan poikkeuksellisen suuri myötävaikutus tai muu vastaava seikka, joka on ollut omiaan heikentämään tekijän kykyä noudattaa lakia;
- 3) Tekijän ja asianomistajan välillä saavutettu sovinto, tekijän muu pyrkimys estää tai poistaa rikoksensa vaikutuksia taikka hänen pyrkimyksensä edistää rikoksensa selvittämistä; ja
- 4) Rikoslain 8 §:n 1 ja 3 momentissa mainitut perusteet.

Rikoslain 6 luvun 6 §:n mukaan tuomioistuimella on harkinnanvara määrätä alennettu rangaistus. Verrottaessa tätä rikoslain 6 luvun 8 §:ään, huomataan, että tässä kyseessä on ennalta määrätty lievennetty asteikko. (Myllymäki, 2019.)

Kaskenmäki (2005, 339–340) on arvioinut rikoslain lieventämisperusteiden eri muotoja. Tuomioistuimien voi soveltaa Rikoslain 6 luvun 6 §:n 1 momenttia ja todeta, että tekijällä ei ole ollut täyttä valinnanvapautta rikoksen tekohetkellä, sillä tämä pelkää jotakin seurausta. Tässä kyseessä oleva painostus täytyy kuitenkin katsoa huomattavaksi ja esimerkiksi ryhmäpaine ei riitä rangaistuksen lieventämisperusteeksi. Rikoslain 6 luvun 6 §:n 2 momentissa mainittu inhimillinen myötätunto joudutaan useasti taas ratkaisemaan yleisen elämäkokemuksen myötä. Poikkeuksellinen ja äkkiarvaamaton houkutus tarkoittaa käytännön kielessä päähänpistoa tai houkuttelevaa tilaisuutta. Rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 momentin mukaan myös asianomistajan vaikutusta rikosentekijään voidaan arvioida. Tässä yhteydessä tapahtuneessa rikoksessa tulee kuitenkin katsoa, että vastareaktio on tapahtunut nopeasti ärsytyksen aiheutuksesta. Rikoslain 6 luvun 6 §:n 4 momentissa rikoksen jälkeen esitutkinnan aikana rikoksen selvittäminen, uhrin auttaminen ja esimerkiksi vahinkojen hyvittäminen voidaan katsoa lieventävänä asianhaarana.

4.3.1 Rikoksen tekijän myötävaikutus

Tämän opinnäytetyön keskiössä on Rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 momentti, jossa eritellään rikoksen tekijän pyrkimystä poistaa rikoksensa vaikutuksia sekä edistää rikoksensa selvittämistä.

Yleisinä käytännön lieventämisperusteina rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 momentin kohdalta voidaan mainita totuuden kertominen kuulustelussa. Kysymyksessä on siis tunnustus, jonka alatyyppejä voivat olla esimerkiksi todistajien tai todisteiden esiintuominen. Myös erilaisten tietoteknisten laitteiden luovuttaminen ja salausten purkaminen voidaan nähdä soveltamisen kohteena. Tämä ei tarkoita sitä, että tunnustus aina sellaisenaan riittäisi lieventämisperusteeksi. Alarajaa tunnustamiselle ei voida asettaa vaan se arvioidaan aina tapauskohtaisesti. Esimerkiksi se, onko rikos jo viranomaisen tiedossa, voi vaikuttaa lieventämisperusteiden soveltamiseen. (Myllymäki 2019, 16, 31.) Tunnustuksen oma-aloitteisuus ei enää nykyisten yleisten oppien mukaan ole muodollisesti välttämätöntä lieventämisperusteissa. Tuomioistuimella on kuitenkin oikeus katsoa, kuinka oma-aloitteinen tekijä on ollut edesauttaessaan (51 HE 44/2002 vp, 199.)

Tunnustuksen kautta tapahtuvassa lieventämisperusteiden soveltamisessa on keskeistä määritellä, onko esitutkintaviranomaisella ollut jo ennestään tietoa epäillyn yhteydestä rikokseen. Esitutkinnan aikaisessa vaiheessa tapahtuva edesauttaminen voi siis tehdä asiasta merkittävämpää ja toimia lievennystä lisäävänä seikkana. Alarajan lieventämisperusteiden soveltamiselle voi vetää siihen, jos esimerkiksi tunnustamisella ei saada taloudellista hyötyä. Näin voi tapahtua silloin, kun tunnustus tapahtuu vasta epäillyn jäädessä kiinni itse teosta. (Myllymäki 2019, 31.)

Rikosasiassa rangaistuksen täytäntöönpanon edellytys on, että syytetyn todistetaan tehneen teonkuvauksen mukaisen teon. Syyttäjällä tai asianomistajalla on tällöin todistustaakka, jota syytetyn tunnustus keventää. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että rikoksen myöntäminen ja tunnustus ovat eri asioita. Myöntämisellä epäilty hyväksyy kantajan rangaistusvaatimuksen. Tunnustuksessa taas epäilty kertoo omaehtoisesti osuudestaan rikokseen. Jos epäilty on tunnustanut, tarvitsee harvoin kuulla ulkopuolisia todistajia tai edes asianomistajaa. Epäillyn tekemään tunnustukseen motiivit vaihtelevat. Usein epäilty voi tunnustuksen kautta haluta lyhentää rikosprosessia tai saada kevennetyn menettelyn. (Lahti 2006, 1–2, 14.)

Rikoslain 7 luvun 5 §:ssä todetaan, että jos jokin rikoslain 6 luvussa tarkoitettuista rangaistuksen koventamis- tai lieventämisperusteista taikka luvussa mainittu muu seikka koskee vain jotakin tai joitakin samalla kertaa tuomittavista rikoksista, se on kohtuullisessa määrin otettava huomioon yhteistä rangaistusta mitattaessa.

5 OIKEUSKÄYTÄNTÖ TÖRKEISSÄ HUUMAUSAINERIKOKSISSA

Aineisto oikeuden päätöksiin valikoitui Finlexin hausta. Haussa käytetyt hakusanat olivat *lieventämis-per* huumausaineri*. Näillä hakusanoilla saatiin 27 korkeimman oikeuden päätöstä. Tavoitteena oli valita aineisto, jossa olisi ajallista hajautusta sekä vaihtelevuutta rikoksen tekotavassa. Aineiston analyysiin valikoitui 7 eri KKO:n ennakkopäätöstä. Vaikka kyseessä ovat vain KKO:n ennakkopäätökset, tapauksissa esitellään myös asian käsittelyä eri alioikeuksissa. Tapaukset esitellään rikoksen lähtötoineen, mutta niiden käsittely pyrkii keskittymään pääosin lieventämisperusteiden soveltamiseen rangaistuksen mittaamisessa. Tuomiot ovat annettu aikavälillä 2005–2022.

5.1 Tapaus KKO: 1998:162: Amfetamiinin salakuljetusta laivalla

Käräjäoikeudessa käsiteltävän syyttäjän syytteen mukaan A ja B olivat yksissä tuumin tuoneet laivalla 793,3 grammaa amfetamiinia Virossa Suomeen. A ja B olivat teipanneet amfetamiinin A:n selkään vaatteiden alle laivamatkan ajaksi. A oli poistunut Helsingin satamassa laivasta ja tämä oli pysäytetty tullitarkastuksessa. A oli antanut ristiriitaista tietoa matkansa tarkoituksesta ja kestosta, jonka vuoksi tämä oli tarkastettu ja piilotettu amfetamiini oli löydetty tämän hallusta.

Tekoa oli pidettävä törkeänä koska kyseessä oli suuri määrä erittäin vaarallista huumausainetta ja sitä oli myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä. A oli myöntänyt tapahtuman ja syyksi lukeminen perustui A:n syytteen myöntämiseen. A oli lisäksi kertonut B:n osallisuudesta tapahtumaan ja B:n kertomusta omasta osuudestaan käräjäoikeus ei pitänyt uskottavana.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi

Käräjäoikeus oli katsonut, että tapauksessa ei ollut aihetta soveltaa lieventämisperustetta, koska A oli jäänyt rikoksestaan kiinni tullitarkastuksessa. Käräjäoikeus kuitenkin otti huomioon, että A oli selvittänyt tekonsa yksityiskohtia, jotka osoittivat vähäisempää syyllisyyttä tekoon B:hen verrattuna. Käräjäoikeus tuomitsi A:n törkeästä huumausainerikoksesta 2 vuoden ja 6 kuukauden vankeusrangaistukseen.

Hovioikeudessa käsiteltiin A:n valituksen kautta lieventämisperusteen soveltamista kyseisen rangaistuksen kohdalle. Hovioikeus katsoi, että A:n tarkoitus oli ollut pitää huumausainetta ainoastaan hallussaan ja toimia kuriirina. Kyseeseen ei tullut hovioikeuden mukaan rikoksen oma-aloitteinen selvittäminen, koska A oli jäänyt tullitarkastuksessa kiinni ja kertonut vasta esitutkinnan aikana poliiseille tapahtumista. Hovioikeus kuitenkin alensi tuomiota 2 vuodeksi vankeutta.

Korkeimmassa oikeudessa käsiteltiin myös mahdollista lieventämisperusteen soveltamista. Korkeimmassa oikeudessa katsottiin, että A ei ollut oma-aloitteisesti pyrkinyt selvittämään rikostansa, vaan huumausaineet olivat tulleet löydetyksi Tullin henkilöntarkastuksen yhteydessä. A oli vasta teon selviämisen jälkeen kertonut osallisuudestaan rikokseen. A oli kuitenkin esitutkinnassa kertonut B:n toimeksiannosta ja tämän osallisuus tapaukseen oli selvinnyt nimenomaan A:n kertomuksen kautta. B oli myös tämän myötä saatu tuomittua teosta. Korkeimman oikeuden mukaan lieventämisperusteen soveltaminen koskee lain sanamuodon mukaan vain tekijän oman rikoksen selvittämistä, joten A:n tuomiota ei ole alennettava tekijäkumppanin osallisuuden selvittämisen perusteella.

5.2 Tapaus KKO: 2005:30: Amfetamiinin kätkeminen

A oli elokuussa 2002 pitänyt hallussaan ainakin kahden vuorokauden ajan ja osaltaan yrittänyt levittää 1974 grammaa lähes 50-painoprosenttista amfetamiinia. A oli saanut huumausaineet sisältäneet kaksi pakettia haltuunsa, kuljettanut paketit metsään ja piilottanut ne polun varteen. Huumausaineiden arvo oli katukaupassa vähintään 100 000–200 000 euroa. Poliisit olivat myöhemmin löytäneet tämän kätkön.

Käräjäoikeus katsoi syyttäjän ajaman syytteen myötä, että A oli tavoitellut rikoksella huomattavaa taloudellista hyötyä ja että tämän oli täytynyt toimia laajamittaisen järjestäytyneen ryhmittymän jäsenenä. Teko nähtiin myös kokonaisuutena arvostellen törkeänä.

A kertoi, että hän oli velkaa hänen tuntemallensa virolaismiehelle 150 000 suomen markkaa, joka oli ehdottanut A:lle palveluksen tekemistä, jotta tämä saisi kuitattua velkansa. Käräjäoikeus ei pitänyt uskottavana, että A olisi toiminta asiassa ulkopuolisena tehdessään vastapalvelusta velkojensa kuittamiseksi.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen soveltaminen

Edellisten seikkojen myötä käräjäoikeus katsoi, että asiassa ei ollut aihetta soveltaa rangaistuksen lieventämisperustetta. A oli tunnustanut tekonsa. Katsottiin, että A ei kuitenkaan ollut omaehtoisesti selvittänyt rikostaan, vaan oli tunnustanut vasta sen jälkeen, kun hänen syyllisyytensä oli saatu todettua dna-tutkimuksella todennäköiseksi. Käräjäoikeus katsoi tämän myötä, että lieventämisperustetta ei ole syytä soveltaa tapauksessa. Käräjäoikeus tuomitsi A:n 5 vuodeksi 3 kuukaudeksi ehdottomaan vankeuteen.

A valitti hovioikeuteen vaatien lieventämisperusteen ja kohtuullistamisperusteen soveltamista. Hovioikeus totesi, ettei valituksen tutkimiseen ollut laissa säädettyjä perusteita.

A valitti korkeimpaan oikeuteen. Valituksessa A totesi, että käräjäoikeus ei ollut rangaistusta mitattaessa ottanut huomioon hänen pyrkimystään edistää rikoksensa selvittämistä eikä häneen kohdistunutta huomattavaa painostusta.

Korkein oikeus totesi päätöksessään, että ei voida pitää selvänä, että A:n oikeusturva rikoksen laatu huomioon ottaen olisi toteutunut. Tämän vuoksi korkein oikeus toteaa, että hovioikeudella ei ollut perustetta olla jatkamatta valituksen tutkimista. Asia palautettiin takaisin hovioikeuden käsiteltäväksi.

5.3 Tapaus KKO: 2005:56: Ekstaasin ja amfetamiinin hallussapito ja myynti

Käräjäoikeudessa syytteen mukaan A oli 1.9.2000 – 16.10.2001 välisenä aikana pitänyt laittomasti hallussaan 10 880 ekstaasitablettia ja 100 grammaa amfetamiinia. Näistä A oli myynyt 8630 ekstaasitablettia ja kaiken amfetamiinin. Käräjäoikeus langetti A:lle 7 vuoden vankeustuomion törkeästä huumausainerikoksesta.

Sekä syyttäjät että A valittivat asiasta hovioikeuteen. Hovioikeudessa käsiteltiin ekstaasin vaarallisuutta huumausaineena. Hovioikeus katsoi, että ekstaasi vastasi vaikutuksiltaan amfetamiinin ja LSD:n sekoitusta. Hovioikeus katsoi, että A oli uskottavalla tavalla kertonut hallussa pitämistään sekä myymistään määristä. Täten hovioikeus katsoi, että A oli pitänyt hallussaan laittomasti 10 880 tabletin sijaan vain 7800 ekstaasitablettia sekä 100 grammaa amfetamiinia. Näistä hovioikeus katsoi A:n myyneen 5305 ekstaasitablettia ja kaiken amfetamiinin. Hovioikeus muutti syyksiluettavuutta, mutta ei tuomiota rangaistuksen mittaamisen osalta kyseessä ollen kuitenkin huomattava määrä erityisen vaarallista huumausainetta.

Asian käsittely eteni korkeimpaan oikeuteen, jossa A:n valituksen takia oli ensiksi kysymys siitä, onko ekstaasi erittäin vaarallinen huumausaine, joka tekee tekemuodosta törkeän. Korkeimpaan oikeuteen saatiin Kansanterveyslaitokselta lausunto ekstaasin ominaisuuksista ja sen vaarallisuudesta verrattuna

muihin yleisimmin esiintyviin huumausaineisiin. Korkein oikeus totesi lausunnon perusteella, että ekstaasi muistuttaa amfetamiinia. Korkein oikeus katsoi Kansanterveyslaitoksen lausunnon perusteella, että ekstaasin lyhytaikaisestakin käytöstä johtuvan terveydellisen vaurion vaaran takia, sitä on pidettävä erittäin vaarallisena huumausaineena.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi:

Asiassa A oli vaatinut hänelle tuomitun 7 vuoden vankeusrangaistuksen alentamista siitä syystä, että hän oli esitutkinnassa kertonut omasta osuudestaan ja ilmoittanut muiden rikokseen liittyneiden henkilöiden nimiä, sekä osoittanut huumausaineen kätköpaikan. Syyttäjä on katsonut, että rangaistus on oikeasuhteinen, mutta lieventämisperusteesta saattaisi olla kysymys huumeikätkön paljastamisen osalta.

Rikoslain 6 luvun 1 §:n 1 momentin (466/1976) mukaan on rangaistusta mitattaessa otettava huomioon rangaistusta koventavat ja lieventävät perusteet. Lieventämisperuste tulee kysymykseen tekijän omaaloitteisesta pyrkimyksestä poistaa rikostensa vaikutuksia tai edistää rikoksensa selvittämistä.

Tapauksessa A:n ekstaasin myynti on tapahtunut pienissä erissä kuudelle eri henkilölle sen edelleen levitystä varten. A:n saaman hyödyn määräksi on laskettu 16 000 euroa, jonka tämä on saanut vasta kun kauppahinta on tullut edelleen myyjille suoritetuksi. KKO on todennut, että A ei itse juurikaan ole käyttänyt huumausaineita ja tämän on katsottu olevan levitysketjun yläpäässä nimenomaan taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Rikos on tämän perusteella edellyttänyt suunnitelmallisuutta.

Syyttäjän mukaan rikos oli alkanut selvitä telekuuntelun ja -valvonnan perusteella. Ensimmäisessä kuulustelussa A oli tunnustanut vain oman käyttönsä, mutta oli myöhemmin kertonut myös henkilöistä, joille oli huumausaineita myynyt. A oli kertonut myynnistä vasta rikoksensa tultua jo osittain selvitettyksi, jonka vuoksi katsotaan, että lieventämisperuste ei tule tältä osin asiassa sovellettavaksi. Tässä vaiheessa A:lla oli jo syytä olettaa itseään epäiltävän rikoksesta. A oli myös osoittanut poliisiviranomaisille noin 2500 ekstaasitabletin kätköpaikan. Korkein oikeus kuitenkin katsoo, että vaikka A on pyrkinyt poistamaan rikoksensa vaikutuksia, ei ole aihetta poiketa alempien oikeusasteiden määräämistä rangaistuksista. Tuomittu rangaistus on luetun rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen katsottuna oikeudenmukainen, jolloin hovioikeuden tuomio jää pysyväksi.

5.4 Tapaus KKO: 2015:69: Marihuanan hankinta ja myynti

Tapauksen syytteen mukaan A oli hankkinut 29 kg marihuanaa. Tästä määrästä A oli myynyt tai luovuttanut 15,8 kg ja käyttänyt itse 400 g. Käräjäoikeuden käsittelyssä oli A:n kohdalla kyseessä sekä

huumausainerikos, että törkeä huumausainerikos. Huumausainerikoksen kohdalla oli katsottu selvityksi A:n pitäneen hallussaan 600 grammaa hasista. A:n katsottiin käyttäneen tästä itse 100 grammaa ja myyneen 500 grammaa.

Törkeään huumausainerikoksen kohdalla käräjäoikeus katsoi A:n hankkineen eri henkilöiltä 29 kg marihuanaa, joista 4 kg oli hankittu toisen henkilön kanssa. Tästä määrästä A oli myynyt tai luovuttanut 15,8 kg käyttäen itse 400 grammaa. Marihuanaa takavarikoitiin 11,2 kg. Käräjäoikeus katsoi, että kyseisenlaisesta rikoksesta on langetettava vähintään vuoden ja enintään 12 vuoden pituinen yhteinen vankeusrangaistus.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi:

Käräjäoikeudessa otettiin huomioon myös, että A oli oma-aloitteisesti ilmiantanut rikoksensa poliisille ilmiantaen mm. 11,2 kg sisältäneen kätkön sijainnin, jotka oli saatu viranomaisen haltuun.

Käräjäoikeus katsoi rikoksen olevan kokonaisuutena arvostellen törkeä, sillä rikoksen kohteena oli ollut suuri määrä huumausainetta taloudellisen hyödyn tavoittelemisessa. Käräjäoikeus totesi, että 29 kilogrammasta marihuanaa tulisi tuomita 4 vuotta vankeutta ja syyksi luettaisiin myös huumausainerikos. Tapauksessa todettiin myös, että rangaistusta olisi lievennettävä, koska A oli itse edesauttanut rikoksensa selvittämistä. Käräjäoikeus langetti rikoksesta 3 vuoden ja 2 kuukauden vankeustuomion.

A valitti asiasta hovioikeuteen vaatien rangaistusta alennettavaksi. Hovioikeus viittasi korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin, joiden mukaan normaalirangaistus olisi 4 vuotta ja rangaistuksen lieventäminen varsin vähäinen.

Hovi-oikeus arvioi seikkoja, joiden mukaan A oli ilmiantanut itsensä ja osoittanut henkilöt, joilta oli ostanut huumausaineita ja myynyt niitä määrineen. A oli osoittanut poliisille 11,2 kg marihuanakätkön ja täten oma-aloitteisesti estänyt rikoksensa vaikutukset. Hovioikeus katsoi, että A jäisi tuomitsematta 11,2 kg marihuanan osalta ja, että hänet tuomittaisiin vakiintunutta rangaistuskäytäntöä lyhyempään vankeusrangaistukseen. Ottaen huomioon katukauppaan päässeeseen huumausaineen suuren määrän, hovioikeus alensi rangaistuksen 2 vuodeksi 10 kuukaudeksi vankeutta.

A valitti asiasta korkeimpaan oikeuteen ja vaati edelleen rangaistuksen alentamista. Korkeimman oikeuden rangaistuksen mittaamisen arvioinnissa kyse on siitä, että A on pyrkinyt edistämään rikostensa selvittämistä ja poistamaan niiden vaikutuksia.

KKO on todennut, että rikoslaki ei määrittele, kuinka paljon lieventämisperusteiden soveltaminen vaikuttaa tuomittavan rangaistuksen määrään eikä tätä ole esitelty lain esitöissä. 2015 voimaan rikoslain

6 luvun 8 a §:n 2 momentin syyteneuvottelun mukaan rangaistuksesta saa tuomita enintään kaksi kolmannesta rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä. Tämä lainkohta ei päde tapauksessa, sillä A on jo ennen epäiltynä olemista tunnustanut rikoksensa. Rangaistuksen lievennys on perusteltu prosessitaloudellisilla säästöillä ja tutkinnallisilla eduilla. (HE44/2002 vp s. 198).

KKO totesi, että oikeudenmukainen rangaistus ilman lieventämisperusteita on 4 vuotta vankeutta. KKO kuitenkin myös katsoi linjassa hovioikeuden perusteluiden kanssa tekijän pyrkineen edistämään rikostensa selvittämistä.

KKO katsoi, että A:n syyksi luetut rikokset ovat kokonaisuudessaan huomattavan huumausainemäärän levittämiseen tähdänneitä ja että kyseisen rikoksen selvittäminen on yleisen edun kannalta erityisen tärkeää. Yhteydessä todetaan myös, että se on kuitenkin tutkinnallisesti työlästä. Korkein oikeus katsoi, että A:n myötävaikutus on ollut asiassa merkittävää ja jopa ratkaisevaa. A:n rikoksen jälkeiset teot osoittavat vahvaa tahtoa toimia oikein, kun otetaan huomioon tekijäkumppaneiden tyyppillinen reagointi rikosten oma-aloitteiseen selvittämiseen. Tämän lisäksi A on poistanut rikostensa vaikutuksia estämällä huumeväkärin pääsemisen katukauppaan. Korkein oikeus katsoo, että hovioikeuden tuomiota on alennettava siten, että lopullinen tuomio alenee yhdellä vuodella kuudella kuukaudella. Tuomioksi langetettiin siis 4 vuoden sijasta 2 vuotta ja 6 kuukautta ehdotonta vankeutta.

5.5 Tapaus KKO: 2018:45: Huumausaineen kätkeminen ja palauttaminen laajassa rikoskokonaisuudessa

Tapauksessa syytetty A oli pitänyt hallussaan 3,8 kilogrammaa amfetamiinia puolentoista kuukauden ajan. Amfetamiini oli noin 13-prosenttista. Käräjäoikeuden mukaan A oli 31.5 – 14.7.2015 syyllistynyt törkeään huumausainerikokseen pitämällä laittomasti hallussaan suurta määrää huumausaineita. A oli ottanut vastaan 3,88 kilogrammaa amfetamiinia kahdelta eri henkilöltä ja säilyttänyt näitä. Lisäksi A oli hankkinut muita aineita ja pitänyt hallussaan 19 grammaa kannabista.

Kyseessä oli laaja rikoskokonaisuus, jossa muut henkilöt ovat tuoneet maahan amfetamiiniöljyä ja muita amfetamiinin valmistamiseen tarvittavia aineita. Syytetyn A:n tehtävä oli ollut kätkeä huumausaineet ja pyydettäessä palauttaa ne. A:n syyksi on luettu amfetamiinin hallussapito. A oli tunnustanut tekonsa heti kiinnijäätyään ja osoittanut huumausaineiden kätköpaikan. Tapauksessa tulee kysymykseen edellä mainitun edesauttamisen lisäksi A:n epäitsenäinen ja muita osallisia rajoitetumman aseman vaikutus rangaistuksen mittaamiseen. Käräjäoikeus katsoi, että sellaisenaan teosta langetettava tuomio olisi noin kolmen vuoden vankeusrangaistus.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi:

Käräjäoikeus on ottanut huomioon, että A oli syyllistynyt vain kätkentään eikä ollut osallisena levitykseen. A:lle langetettava rangaistus olisi sellaisenaan edellyttänyt noin kolmen vuoden vankeusrangaistusta. A oli kuitenkin edesauttanut merkittävästi rikoksen selvittämistä paljastamalla poliisille kätköpaikan. A:n edellisestä vankeustuomiosta oli ehtinyt kulua yli viisi vuotta. Käräjäoikeus tuomitsi A:n kahden vuoden ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja sen ohessa tehtävään 90 tunnin yhdyskuntapalveluun. Syyttäjä valitti tuomiosta hovioikeuteen. Hovioikeudessa katsottiin, että käräjäoikeuden määräämä rangaistus oli liian lievä. Hovioikeus tuomitsi A:n 2 vuoden ja 10 kuukauden vankeusrangaistukseen.

Asia eteni korkeimpaan oikeuteen, jossa kysymykseen tuli rangaistuksen mittaaminen. Korkein oikeus arvioi A:n osuutta rikoskokonaisuuteen sekä sitä, millä tavoin A on edistänyt rikoksensa selvittämistä ja poistanut sen vaikutuksia. Rangaistusasteikon arvioinnissa käytetään korkeimman oikeuden ratkaisuja.

Rikoksessa on ollut kysymyksessä amfetamiini, joka luokitellaan erittäin vaaralliseksi huumausaineksi. Amfetamiinia oli 3,88 kiloa ja se oli vahvuudeltaan 13-prosenttista. Tavanomaisena käyttövahvuutena pidetään noin 25-prosenttia (KKO 2006:82 kohta 7). Tämän perusteella A:n syyksi luettu amfetamiini on ollut tavanomaista miedompaa. Huumausaineen määrällä mitattuna tulisi A:lle tuomita noin neljän ja puolen vuoden vankeusrangaistus.

Korkein oikeus katsoi, että kyseessä on huumausainekuriiriin rinnastettava tapaus. Rangaistusta lisäävä seikka kuriirin kohdalla on se, että tämä on rikoskokonaisuudessa välttämätön ja keskeinen tekijä, mutta osuus kokonaisuudessa on kuitenkin vähäisempi kuin maahantuonnin organisoinnista huolehtineiden tekijöiden osallisuus. Korkein oikeus katsoo, että ennen lieventämisperusteen soveltamista A:n syyksi luettava rangaistus rikoksesta on alle kolme vuotta vankeusrangaistusta.

Arvioidessaan lieventämisperustetta, korkein oikeus toteaa, että A on välittömästi tunnustanut tekonsa poliisille sekä paljastanut huumausainekätkön sijainnin, mikä ilman hänen myötävaikutustaan olisi ollut vaikeaa tai mahdotonta löytää. Hän on sitä myötä estänyt sen, että suuri määrä erityisen vaarallista huumausainetta olisi päätyntä levitykseen. Korkein oikeus toteaa, että rangaistusta on alennettava noin vuodella. Edellä mainitulla perusteella korkein oikeus katsoo, että A:lle tuomittava rangaistus tulee olemaan 1 vuotta 11 kuukautta vankeutta.

5.6 Tapaus KKO: 2020:87: Huumausaineiden postitilaus Tor-verkon kautta

Kyseisessä tapauksessa tulee kysymykseen rikoksen taannehtivuus, mutta myös lieventämisperusteiden soveltaminen. Kyseisessä tapauksessa syytekohtia oli 7.

Syytekohta 1: A oli tilannut 27.10.2016 – 10.11.2016 TOR-verkon kautta ulkomailta Suomeen tuotavaksi U-47700-nimistä synteettistä opioidia. Aine oli luokiteltu 14.11.2016 suomessa huumausaineeksi ja posti oli tullut Suomeen 21.11.2016. Poliisi oli takavarikoinut lähetyksen A:n kotipaikan pääpostista. A:n syyksi oli luettu myös, että hän oli tuonut maahan levittämistarkoituksessa 8,3753 grammaa fentanylifentanyyliä sekä muita huumausaineita.

Syytekohta 7: A oli lisäksi helmikuussa 2017 tuonut Suomeen 3,1 grammaa U-47700 synteettistä opioidia, joka luokiteltiin erittäin vaaralliseksi huumausaineeksi.

Käräjäoikeus tuomitsi A:n tapauksen käsittelyssä törkeästä huumausainerikoksesta, kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomisesta, kahdesta salakuljetuksesta sekä kolmesta huumausainerikoksesta yhteiseen 1 vuoden ja 10 kuukauden vankeusrangaistukseen. Ankarimpana rangaistuksena käräjäoikeus piti syytekohtaan 1 törkeää huumausainerikosta, jossa siis kyseessä oli opioidien tuonti Suomeen. tästä käräjäoikeuden määräämä rangaistus oli 1 vuotta ja 4 kuukautta vankeutta.

Syyttäjät ja A valittivat asiasta hovioikeuteen. Hovioikeus katsoi syyllisyyttä alentavana tekijänä sen, että A oli omasta mielestään tilannut jotain toista ainetta, mitä ei luokiteltu Suomessa huumausaineeksi. Lisäksi motiivina oli A:n voimakas päihderiippuvuus. A oli myynyt huumausaineita rahoittaakseen omia hankintojaan. Myyntituloja oli kertynyt noin 4000 euroa. Hovioikeus katsoi, että oikeudenmukainen rangaistus syytekohtassa yksi oli 2 vuoden ja 6 kuukauden vankeusrangaistus. Muiden syytekohtien tullessa voimaan yhteinen vankeusrangaistus oli 3 vuotta.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi

Käräjäoikeus katsoi, että kyseessä ei tule soveltaa lieventämisperustetta, koska A ei ollut oma-aloitteisesti edesauttanut poliisin esitutkintaa.

Hovioikeus katsoi, että luovuttamalla salasanoja A oli edesauttanut rikoksen selvittämistä, joka oli otettava huomioon rangaistusta lieventävänä seikkana syytekohtaan 1 liittyen. Tämä lievensi hovioikeuden tuomiota 3 kk, jolloin lopullinen tuomio oli 2 vuotta 9 kk.

Korkeimman oikeuden käsittelyssä ei käsitelty lieventämisperustetta, koska syyttäjät ei ole riitauttanut tätä hovioikeuden päätöstä. Korkein oikeus katsoi, että A:n syyksi ei voida vastoin taannehtivan soveltamisen kieltoa lukea 71,2 gramman U-47700:n tilaamisesta. Korkeimman oikeuden tuomiossa syytekohta 7 muuttui huumausainerikoksesta törkeäksi huumausainerikokseksi ja yhdessä muiden syytekohtien kanssa 1–7 korkein oikeus tuomitsi A:n yhteiseen 6 vuoden ja 9 kuukauden vankeusrangaistukseen.

5.7 Tapaus KKO: 2022:11: Sipulikanavan ylläpitäjä

Tapauksessa A oli pitänyt yllä anonyymiä keskustelupalstaa TOR-verkossa, joka oli toiminut laajamittaisena huumausainekaupan markkinapaikkana. A oli kehittänyt keskustelupalstan toimivuutta vastaamaan kasvanutta kysyntää sekä ohjeistaneen kaupankäyntiä niin kutsutun Sipulikanavan keskustelupalstalla.

Syyttäjä vaati asiassa rangaistusta törkeästä huumausainerikoksesta. Syytteen mukaan A oli välittänyt huomattavan suuria määriä huumausaineita keskustelupalstan kautta. A oli myös moderoinut sivustoa palautteen mukaan ja ylläpitänyt sivustoa päivittäin. A oli ollut tietoinen sivustolla käytävästä huumausaineesta ja hänellä olisi ollut mahdollisuus kieltää toiminta poistamalla ostoilmoituksia.

Käräjäoikeus totesi, että huumausaineen välittämistä ei voida katsoa lain tunnusmerkistöjen kohdalla täytetyksi. A:lla oli ollut enemmänkin passiivinen/salliva suhtautuminen asiaan. Tämän myötä käräjäoikeus katsoi, että A:n voidaan katsoa syyllistyneen enemmänkin avunantoon yksittäisiin huumausaine-kaupan tekoihin. Käräjäoikeus katsoi, että ankarimmin tuomittavasta avunannosta tulisi yksin tuomita noin 2 vuoden vankeusrangaistus ja oikeudenmukainen yhteinen rangaistus syyksi luetuista teoista olisi 4 vuotta vankeutta.

Rangaistuksen mittaaminen ja lieventämisperusteen arviointi

Käräjäoikeus hyväksyi tapauksessa lieventämisperusteeksi sen, että A oli avannut laitteidensa salauksia tutkijoille ja näin helpottanut esitutkintaa. Käräjäoikeus katsoi lieventämisperusteen alentavan vaikutukseksi tässä tapauksessa 8 kuukautta, jolloin lopullinen tuomio A:lle oli 3 vuotta ja 4 kuukautta ankeutta.

A ja syyttäjä valittivat asiasta hovioikeuteen. Hovioikeus oli yhtä mieltä käräjäoikeuden kanssa siitä, että kyseessä on avunantorikos kuhunkin kanavalla tapahtuneeseen näytettyyn rikokseen. Kanavan kautta oli tehty 18 törkeää huumausainerikosta ja 12 huumausainerikosta. Hovioikeus katsoi oikeudenmukaiseksi yhteiseksi rangaistukseksi ennen lieventämisperusteen soveltamista 4 vuotta 6 kuukautta. Hovioikeus katsoi, että tässä tapauksessa ei tule kyseeseen eettisiin syihin perustuva lieventämisperuste ja piti perusteltuna lieventää tuomiota 6 kuukaudella käräjäoikeuden 8 kuukauden sijaan. Hovioikeus tuomitsi A:lle 4 vuoden vankeuden.

Syyttäjä valitti korkeimpaan oikeuteen ja vaati teon muutettavan törkeäksi huumausainerikokseksi

Korkein oikeus katsoo tuomiossaan selvitettyksi, että A on välittänyt huomattavan suuria määriä huumausaineita Sipilikanavalla ja että tekoa on pidettävä kokonaisuuteen arvioiden törkeänä. Korkeimman oikeuden mukaan ylläpitämällä sivustoa A on mahdollistanut huumausaineiden kaupan täyttäen, joten syytetyn teot voidaan kokonaisuuteen arvioiden katsoa kuuluvan huumausaineiden välittämiseen. Korkein oikeus katsoo, että A on syyllistynyt ensisijaisen syytteen mukaiseen törkeään huumausainerikokseen.

Korkeimman oikeuden tuomio törkeästä huumausainerikoksesta on tässä tapauksessa 6 vuotta vankeutta ennen lieventämisperusteen soveltamista. Korkeimmassa oikeudessa todetaan, että A on edistänyt esitutinnan suorittamista asiassa, mutta on kiistänyt asiaa käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa täysimittaisessa oikeudenkäynnissä. A:n suhtautuminen ei siten perustu eettisiin syihin, koska tämän ei voida katsoa muuttaneen suhtautumista tekoonsa. Korkein oikeus katsoo, että sikäli lieventämisperusteen määrää ei tule hovioikeuden harkitsemasta päätöksestä muuttaa. Korkeimman oikeuden lopullinen rangaistus A:lle on 5 vuotta ja 6 kuukautta ehdotonta vankeutta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämä opinnäytetyö pyrkii vastaamaan tutkimusongelmaan kahden tutkimuskysymyksen kautta. Pää-tutkimuskysymyksen (1) kautta pyrittiin erittelemään niitä rikoksen tekijän myötävaikutuksen erityispiirteitä, jotka ovat johtaneet rikoslain lieventämisperusteen soveltamiseen oikeuden tuomioissa. Alatutkimuskysymyksen (2) kautta pyrittiin selvittämään, kuinka paljon normaalirangaistuksia on lievennetty lieventämisperusteiden täytyessä sekä erittelemään myötävaikuttamisen eri muotojen vaikutuksia alennettavaan tuomion määrään. Tässä kappaleessa esitellään vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tässä kappaleessa myös tehdään johtopäätöksiä oikeuden aineistosta ja niitä verrataan olemassa olevaan lakiin ja teoriaan. Lopuksi arvioidaan tutkimuksen luotettavuus ja määritellään jatkotutkimuskoh-teet.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat:

- 1) *Miten rikoksen tekijän myötävaikutus on vaikuttanut tuomioistuimessa määrättyihin tuomi-oihin törkeiden huumausainerikosten kohdalla?***
- 2) *Kuinka merkittävästi rangaistuksia on lievennetty törkeiden huumausainerikosten kohdalla?***

6.1 Oikeustapausten analyysi

Tapauksessa KKO: 2015:69 oli kyseessä erityisen työläs tutkinta, jossa rikoksen tekijän tutkinnan edesauttamisen myötävaikutus on nähty prosessiekonomisesti erittäin merkittäväksi. Tapauksessa arvioi-

daan, että epäillyn teot ovat tutkinnan etenemisen kannalta olleet jopa ratkaisevassa asemassa. Tapauksessa epäilty on tunnustanut teon, tunnistanut tekijäkumppaneita sekä paljastamalla huumekätkön sijainnin poistanut rikostensa vaikutuksia estämällä huumeikätkön pääsemisen katukauppaan. Korkeimman oikeuden perusteluissa kuvataan, että rikoksen jälkeiset teot osoittavat vahvaa tahtoa toimia oikein, kun otetaan vielä huomioon kyseenomaisen rikoksen erityispiirteenä tekijäkumppaneiden tyyppillinen reagointi tunnustamiseen. Tuomiota lievennettiin yhdellä vuodella kuudella kuukaudella alkuperäisestä neljän vuoden tuomiosta.

Tapauksessa KKO: 2018:45 heti esitutkinnan alkuvaiheessa tapahtunut edesauttaminen tunnustuksen kautta sekä huumeikätköjen paljastaminen johti rangaistusasteikon lieventämiseen yhdellä vuodella alkuperäisestä kolmen vuoden tuomiosta. Tässä tapauksessa tunnustuksen aikaisen ajoituksen voidaan nähdä tuoneen suuri hyöty tutkinnan etenemiseen, jolloin tutkinta on prosessiekonomisesti keventynyt huomattavasti.

Tapauksissa KKO: 2020:87 ja KKO: 2022:11 epäillyt olivat luovuttaneet teknisten laitteiden salasanoja tutkijoille esitutkinnan aikana. Näissä tapauksissa rangaistuksia lievennettiin 3kk ja 6kk. Lisäksi tapauksissa on tarkasteltu eettisiä näkökulmia tunnustuksen takana. Tuomioistuin on pohtinut tekijän todellisesti katuvan tekoaan, jos tämä on johdonmukaisesti sekä esitutkinnassa että tuomioistuimessa kertonut tekemästään rikoksesta.

Tapauksessa KKO: 2005:56 epäilty on myös kertonut tunnustamalla omasta osuudestaan rikokseen ja osoittanut huumausaineiden kätköpaikan. Korkeimman oikeuden perusteluista käy kuitenkin ilmi, että rikos on alkanut selvitä jo aiemmin telekuuntelun perusteella, jolloin tunnustuksen voidaan nähdä tapahtuneen vasta rikoksen tultua osittain selville. Tässä tapauksessa tuomiosta on muutettu vain syyksi luettavuuden osalta, mutta lieventämisperustetta ei ole rangaistuksen mittaamisen kannalta nähty sovellettavaksi lainkaan.

Myös tapauksessa KKO: 2005:30 kärjäoikeudessa todettiin, että lieventämisperustetta ei voida soveltaa, vaikka tekijä kertoikin omasta osallisuudestaan rikokseen. Tekijän syyllisyys oli tapauksessa näytetty jo DNA-tutkimuksilla hyvin todennäköiseksi.

Tapauksessa KKO: 1998:162 ei myöskään päädytty lieventämisperusteen soveltamiseen, vaikka epäilty oli tunnustanut tekonsa. Tapauksessa tunnustus oli tapahtunut esitutkinnan aikana vasta, kun epäilty oli jäänyt itse teossa kiinni yrittäessään salakuljettaa amfetamiinia maahan. Tämän tapauksen osalta voidaan todeta, että tunnustuksella ei tosiasiallisesti saada prosessiekonomisia hyötyjä, sillä epäillyn tunnustus ei sinällään ole ratkaisevassa osassa rikoksen selvittämisessä. Tämä linja on yhte-neväisesti tullut esille tässä työssä esitellyissä oikeuden päätöksissä. Tässä tapauksessa epäilty oli tunnustuksessaan tuonut esille myös tekijäkumppanin osuuden, joka oli saatu tuomittua rikoksesta.

Oikeusasteet olivat kuitenkin yksimielisinä silloisen lain pohjalta todenneet, että tutkinnan edesauttamisen tulee keskittyä vain omaan rikokseen.

6.2 Pohdinta

Huumausainerikoksia koskevista ennakkotapauksista on havaittavissa epäillyn myötävaikuttamisen muotoja, jolloin tekijä on edesauttanut rikoksen selviämistä esitutkintavaiheessa. Tämä näkyy törkeiden huumausainerikosten tuomioissa ja annetuissa rangaistuksissa. Esitutkinnan selviämisen edesauttamiseen tunnustuksen kautta liittyy monta alakäsitettä, joita on arvioitu eri oikeusasteissa eri tavoin.

Oikeuden päätöksistä käy ilmi, että esitutkinnan aikana tapahtuneen tunnustuksen myötä useimmissa tässä työssä esitellyistä tapauksista on myös sovellettu lieventämisperustetta. Päätöksistä on huomattavissa, että tunnustukseen liittyy pääsääntöisesti oman osallisuuden selvittämistä suhteessa käsillä olevaan rikokseen.

Tunnustus voi myös kohdistua tekijäkumppaneihin ja esimerkiksi tekijäkumppaneiden henkilöllisyyden selvittämiseen. Päätöksien perusteella voidaan todeta, että pelkästään tekijäkumppaneiden osallisuuden ja henkilöllisyyden selvittäminen ei kuitenkaan takaa sitä, että lieventämisperustetta sovellettaisiin. Tekijäkumppaneiden henkilöllisyyden selvittämisen vaikutus lieventämisperusteen soveltamiseen jääkin näistä oikeuden päätöksistä ristiriitaiseksi. Tapauksessa KKO: 1998:162 epäilty oli tuonut esille tekijäkumppanin osuuden rikokseen, mutta oikeuden päätöksessä todettiin, että tutkinnan edesauttamisen tulee keskittyä omaan rikokseen, eikä lieventämisperustetta tällöin sovellettu. Tapauksessa KKO: 2015:69 tekijäkumppaneiden tunnistaminen taas on lueteltu myötävaikuttamisen perusteena. Tässä tapauksessa toki muutkin syytetyn myötävaikuttamiset ovat olleet tutkinnan etenemisen kannalta ratkaisevassa asemassa.

Oikeuden päätöksissä on lieventämisperusteen soveltamisen arvioinnissa pohdittu myös tekijäkumppaneiden mahdollista reagointia oma-aloitteiseen esitutkinnan edesauttamiseen, sillä huumausainerikollisuuden piireissä tunnustamista ei katsota hyvällä. Tämän vuoksi tunnustamisen on nähty oikeuden perusteluissa vahvistavan tunnustuksen eettistä pohjaa ja osoittavan tekijän katuvan tekoaan. Tämän rangaistusta alentavaa vaikutusta ei suoranaisesti ole tutkimuksen aineiston kohteena olevissa oikeustapauksissa perusteltu, mutta sitä on myös perusteluissa pohdittu.

Vaikka tuomioissa on painotettu etenkin prosessiekonomista näkökulmaa lieventämisperusteen soveltamisessa, ovat eri oikeusasteet päätöksissään arvioineet myös eettisiä syitä lieventämisperusteen soveltamisessa. Päätöksistä käy ilmi, että tekijän suhtautuminen tekoon ja katuminen vaikuttavat myös

osaltaan tuomioon. Jos tekijän ei ole katsottu katuvaan tekoaan, ei tuomion lieventämistä ole voitu perustella eettisillä syillä. Tällöin se on voinut vaikuttaa tuomion lieventämisen määrään, vaikka myötävaikutus on muuten ollut prosessiekonomisesti hyödyllistä.

Huumausainekaupassa ja huumausainerikollisuudessa on tiettyjä erityispiirteitä, jotka ovat havaittavissa myös työssä esiteltävissä päätöksissä. Päätöksistä käy ilmi, että tapauksien käsittelyssä on ollut kysymyksessä usein huumausaineen levitykseen ja sen myyntiin saattamiseen liittyvä huumausaineiden kätkeminen maastoon. Näiden kätköjen sijaintien paljastaminen esitutkinnassa on ollut hyvin olennainen tekijä lieventämisperusteen soveltamisen arvioinnissa. Päätöksissä on arvioitu, että ilman epäillyn myötävaikutusta, näitä kätköjä olisi vaikeaa tai jopa mahdotonta löytää. Näiltä osin on myös estetty huumausaineiden päätyminen levitykseen ja myyntiin, jolloin on voitu katsoa, että edesauttaminen on myös poistanut rikosten vaikutuksia ja estänyt tulevien rikosten tapahtumisen.

Huumausaineiden myynnin osalta todettiin jo teoriaosuudessa, että huumausainekauppaa käydään nykyään pitkälti verkossa sekä eri tietoteknisten sovellusten välityksellä. Tämän myötä esimerkiksi teknisten laitteiden salauksien avaaminen esitutkintaviranomaisen käyttöä varten on nähty oikeudessa lieventämisperusteen soveltamisen arvoiseksi. Teknisten laitteiden salausten avaaminen esitutkintaviranomaisille on todisteiden esiintuomista ja se voidaan nähdä tunnustuksen alalajiksi (Myllymäki 2019, 16).

Tuomion lievennykset määrätyissä ehdottomissa vankeusrangaistuksissa ovat tämän aineiston tapauksissa olleet pääosin alle vuoden. Lyhyin tästä aineistosta löydetty lievennys oli 3 kuukautta ja pisin 1 vuotta 6 kuukautta. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että alkuperäisen rangaistuksen pituus vaikuttaa näihin lievennysmääriin suhteellisesti.

6.3 Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että lieventämisperusteen soveltaminen törkeiden huumausainerikosten tutkinnassa kulminoituu prosessiekonomiseen arviointiin. Tämä todettiin jo teoriaosuudessa aikaisempien tutkimuksien ja lainsäädännön kautta. Opinnäytetyön tulokset vahvistavat teoriaa, että kysymys lieventämisen merkitystä arvioitaessa on siitä, kuinka työläs tutkinta on ollut ja mikä epäillyn myötävaikutuksen rooli on ollut tutkinnan selvittämisessä. Myös moraalisia ja eettisiä seikkoja on tutkittu lieventämisperusteen soveltamisen yhteydessä. Tuomioita on lyhennetty vähemmän silloin, kun on katsottu, että tunnustukseen ei liity katumusta. Tällöin esimerkiksi epäillyn esitutkinnassa tekemä tunnustus on ollut ristiriidassa tuomioistuimessa lausuttuihin asioihin. Tuomion alkuperäisellä pituudella sekä edesauttamisen merkityksellä tutkinnan kokonaisuuteen on nähtävä huomattava merkitys myös lieventämisperusteen soveltamisessa.

Opinnäytetyön tulokset vahvistavat aiempaa teoriaa tunnustuksen ajoituksen merkityksestä. Tuomio-lauselmista selviää, että tunnustuksen ajoituksella voi olla keskeinen merkitys siinä, sovelletaanko lieventämisperustetta alkuunkaan. Kun tunnustus tapahtuu vasta silloin, kun rikos on jo osittain selvinyt poliisin tutkinnallisilla toimin, voidaan myötävaikuttaminen nähdä prosessiekonomisesti hyödyttömänä. Kun taas tunnustus tapahtuu ajoituksellisesti siten, että se merkittävästi edesauttaa rikoksen selviämistä, tulee lieventämisperusteen soveltamisen arviointi kyseeseen suuremmalla laajuudella.

Myös rikosten erityispiirteitä on otettu huomioon lieventämisperusteen soveltamisessa. Huumausaine-rikollisten kontekstissa tunnustamista ei katsota hyvällä ja tekijäkumppanit voivat reagoida voimakkaasti rikosten oma-aloitteiseen selvittämiseen. Tämä seikka on oikeuden päätöksissä perusteltu siten, että tunnustaminen osoittaa vahvaa tahtoa toimia oikein, jolloin lieventämisperustetta on arvioitu myös enemmän eettiseltä pohjalta.

6.4 Tulosten arviointi, luotettavuus ja jatkotutkimuskohteet

Tämän opinnäytetyön tulosten arvioinnissa tulee huomioida rikoslain 6 luvun 6 §:n sisällön kokonaisuus. Rikoksen oikeuskäsittelyssä lieventämisperusteena voidaan soveltaa muun muassa rikoksen olosuhteissa tapahtunutta painostusta, inhimillistä myötätuntoa, alaikäisyyttä ja osallisuuden määrää. Tässä tutkimuksessa on sovellettu vain rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 momentin mukaisia lieventämisperusteita oikeuden tuomioissa, jolloin tarkastelussa on etenkin rikoksen tekijän myötävaikutus rikoksen selvittämisessä sekä tämän pyrkimys poistaa rikostensa vaikutuksia. Tuloksia arvioitaessa tulee myös huomata, että myös muut seikat, kuten aiemmat tuomiot vaikuttavat tuomioihin määrällisesti.

Vaikka tuomioiden lieventämisen määriä vankeusrangaistuksien pituuksissa on opinnäytetyössä tuotu esille, ei niitä voida aineiston laadun ja määrän vuoksi pitää luotettavina, vaan enemmänkin suuntaa antavina. Tässä yhteydessä todettakoon, että opinnäytetyön tarkoituksena ei olekaan tarjota tarkkaa määrällistä tietoa, vaan ennemminkin vain kuvata ilmiötä ja tuottaa lisää ymmärrystä aiheesta.

Vaikka opinnäytetyö keskittyikin törkeiden huumausainerikosten oikeuskäsittelyihin, on syytä huomioida, että annetuissa tuomioissa on käsitelty eri tapauksissa vaihtelevasti useampia syytekohtia ja tuomiot on määrätty kokonaisuutta arvioiden.

Jatkotutkimuskohteena olisi hyvä arvioida muita rikoslain 6 luvun 6 §:n kohtia lieventämisperusteen soveltamisessa törkeiden huumausainerikosten kohdalla.

LÄHTEET

- Aked, S., Bolan, C., & Brand, M. 2013: Determining what characteristics constitute a darknet. 11th Australian Information Security Management Conference. Perth, Edith Cowan University.
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. 1997: Writing narrative literature reviews. *Review of general psychology*, 1(3), 311–320.
- HE 180/1992: Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain täydentämisestä huumausainerikoksia koskevilla säännöksillä.
- HE 44/2002 vp, s. 198–199: Hallituksen esitys eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.
- HE 58/2013: Hallituksen esitys eduskunnalle syyteneuvottelua koskevaksi lainsäädännöksi ja syyttämättä jättämistä koskevien säännösten uudistamiseksi.
- HE 4/2016: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 10 luvun sekä pakkokeinolain 6 ja 7 luvun muuttamisesta.
- Helminen, J. 2018: Huomioita rangaistuksen mittaamisesta huumausainerikoksissa. Teoksessa: Valittuja kysymyksiä rikos- ja rikosprosessioikeudesta I, toim. Koponen, P., Lahti, R. & Elo, Elina. Helsinki, Helsingin hovioikeus.
- Hirvonen, A. 2011: Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Helsinki, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.
- Kainulainen, H. 2007: Rangaistuskäytäntö törkeissä huumausainerikoksissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 79. Helsinki.
- Kaskenmäki, M. 2005: Rangaistuksen määräämisen perusteleminen. Teoksessa Rikostuomion perusteleminen, toim. Huovila, Lahti, Ojala. Helsinki, Helsingin hovioikeus.
- Lahti, M. 2006: Syytetyn tunnustus todistelukeinona. Kirjoituksia todistusoikeudesta. Toim. Lappalainen, J. & Ojala, T. Helsinki, Helsingin hovioikeus.

Linna, T. 2019: Oikeudenmukaisen rankaisemisen ideaali ja reaali – tunnustaminen rangaistuksen lieventämisperusteena. Teoksessa Frände, D. – Helenius D.– Korkka, H., Lahti, R., Lappi-Seppälä, T. & Melander, Sakari (toim.). Juhlajulkaisu Kimmo Nuotio 1959–18/4–2019. Helsinki, Unigrafia 2019.

Myllymäki, E. 2019: Tunnustuksen vaikutus rangaistuksen määräämiseen: Lieventämisperusteen soveltamisedellytysten arviointia keskiössä tunnustuksen ajoitukselle annettava merkitys. Helsinki, Law Review, 13(2), 8–31.

Möller, G. 1993: Korkein oikeus oikeuskäytännön ohjaajana – erityisesti alioikeuden näkökulmasta. Teoksessa Tuulenheimo-Takki, A. (toim.), Korkein oikeus 75 vuotta – Högstä domstolen 75 år, Jyväskylä, Lakimiesliiton kustannus 1993, s. 191.202.

Perälä, J. 2011: " Miksi lehmät pitää tappaa?": Etnografinen tutkimus 2000-luvun alun huumemarkkinoista Helsingissä. Helsinki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Rönkä, S., Brummer-Korvenkontio, H., Gunnar, T., Hakkarainen, P., Kailanto, S., Karjalainen, Kriikka, P., Kuussaari, K. & Partanen, A. 2020: Katsaus ajankohtaiseen huumeilanteeseen: Huumeiden käyttö ja haitat ovat kasvaneet 2000-luvulla merkittävästi. Tutkimuksesta tiiviisti 33/2020. Helsinki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Rönkä, S. & Markkula, J. (toim.) 2020: Huumeilanne Suomessa 2020. Helsinki, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Savolainen, E. 2022: Rangaistuksen mittaamisesta törkeissä huumausainerikoksissa—erityisesti ratkaisun KKO 2020: 45 vaikutuksesta rangaistuksen mittaamiseen. Valittuja kysymyksiä rikos-, prosessi- ja vahingon korvausoikeudesta II, 357. Toim. Koponen, P., Lahti, R. & Kallioinen, L. Helsinki, Helsingin hovioikeus.

Uusitalo, K. 2013: Korkeimman oikeuden ratkaisujen merkitys normaalirangaistuksen arvioinnissa alemmissa oikeusasteissa—määritteleekö korkein oikeus normaalirangaistustason? Teoksessa Rangaistuksen määrääminen. Toim. Lappi-Seppälä, T. Kankaanrinta, V. Rangaistuksen määrääminen. Helsinki, Helsingin hovioikeus.

Vilka, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä*. Jyväskylä, PS-kustannus.

YK Yleissopimus 44/1994: Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus huumausaineiden ja psyko-trooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan.

OIKEUSKÄYTÄNTÖ:

KKO: 1998:162: Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/1998/19980162>. Luettu 8.10.2023.

KKO: 2005:30: Finlex. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2005/20050030>. Luettu 27.3.2023

KKO: 2005:56: Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2005/20050056>. Luettu 24.1.2023

KKO: 2011:41 Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2011/20110041>. Luettu 24.1.2023

KKO: 2018:45 Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2018/20180045>. Luettu 24.1.2023

KKO: 2020:87 Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2020/20200087>. Luettu 25.1.2023

KKO: 2022:11 Finlex. Luettavissa: <https://finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2022/20220011>. Luettu 25.1.2023